

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Terveystiedon LOPS- tuunaamo 21.4.2021 klo 16 - 17

Sari Heiskanen
Opetusneuvos
Lukiokoulutus ja taiteen perusopetus

Hanna Pohjonen
Opetusneuvos
Lukiokoulutus ja taiteen perusopetus

Anssi Nevalainen
Liikunnan ja terveystiedon lehtori
Martinlaakson lukio, Vantaa

Tässä esityksessä on uutta materiaalia sekä osia 14.12.2020 järjestetyn terveystiedon LOPS-tuunaamon esitysmateriaalista.

Käytännön asioita

- Pidäthän mikrofonin suljettuna ja kameran pois päältä, kiitos
- Kirjoita mahdollinen kysymyksesi keskustelupalstalle
 - HUOM! Henkilö, joka pitää esitystä ei näe keskustelupalstaa samanaikaisesti esityksen pitämisen kanssa eli suosittelemme tekemään kysymykset esitysten lopussa
- Mahdollista puheenvuoroa pyydetään chatissa / nostamalla käsi
 - Näin varmistamme osaltamme, että kaikki osallistujat näkevät ja kuulevat koulutuksen sisällön
- Esitysmateriaalit tulevat OPH:n verkkosivuille LOPS-tuunaamoiden materiaaleihin
- Koulutuksesta ei tehdä tallennetta
- Ennakkokysymyksiin vastataan esityksen aikana

Ennakkokysymykset:

1. Miten määritellään käsitteet moduuli ja opintojakso?
2. Minkälaisia reunaehtoja voisitte esittää valtakunnallisten valinnaisten moduulien/opintojaksojen sisältöihin?
3. Minkälaisia arviointimittareita esitätte, kun arvioinnissa (osaaminen, oppiminen ja toiminta) tulee huomioida opiskelijan edellytykset? Olisiko aiheesta havainnollistavia esimerkkejä esim. miten arvioida, jos opiskelija loukkaantumisen takia 1/2 opintojaksosta liikuntaesteinen/-rajoitteinen ja, miten arvioida, jos opiskelijalla diagnosoimaton mielenterveysongelma ja toiminta ryhmässä estyy?
4. Voiko kieltää, ettei valtakunnallisia kursseja saa suorittaa kokonaan itsenäisesti?
5. Vaikuttavatko oppilaitoskohtaisten moduulien/opintojaksojen arvosanat päättöarvosanaan, vai vain valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten kurssien arvosanat?"

Tukea paikalliseen työhön

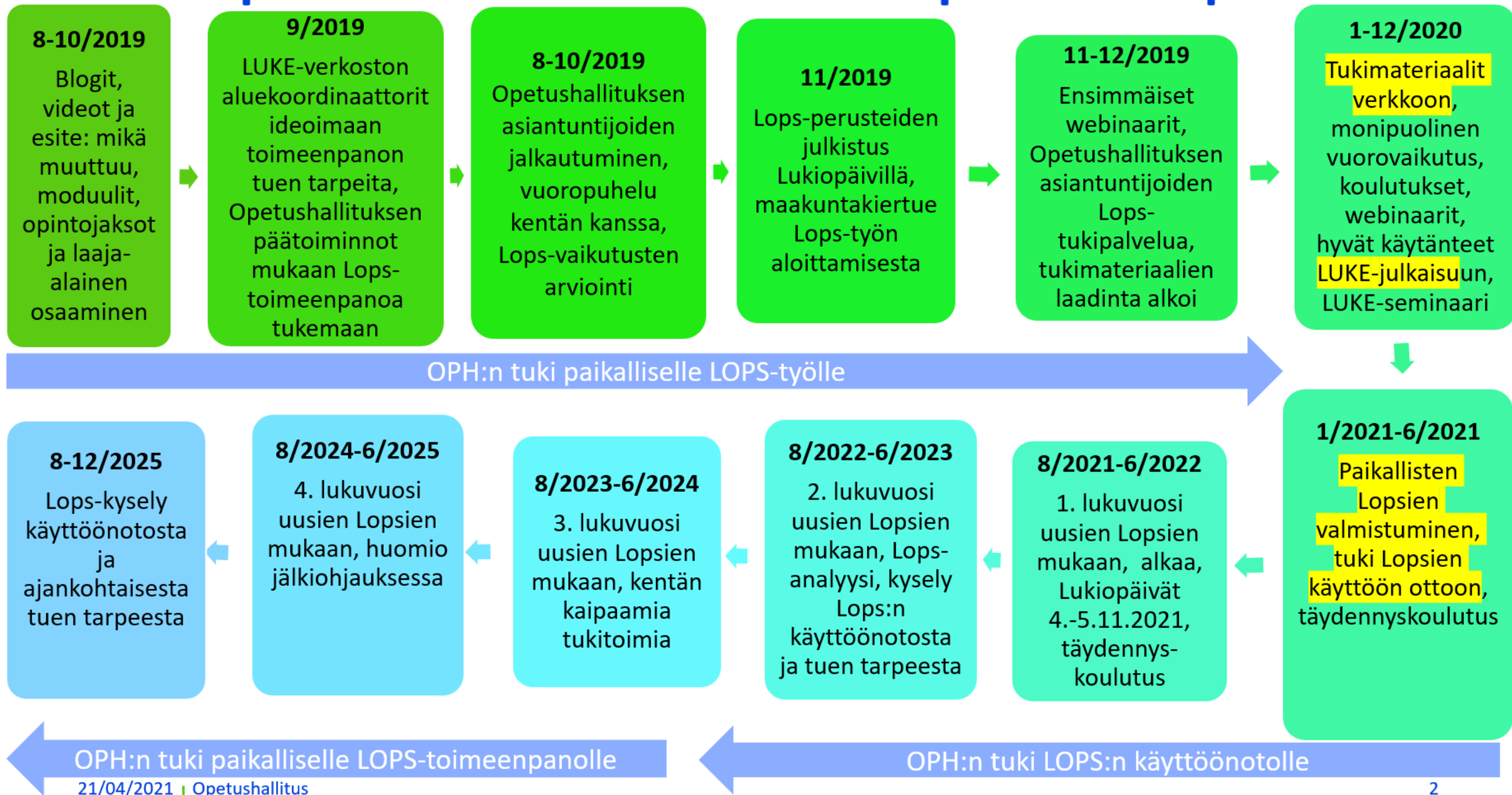
- **Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019**
 - https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf
- **Lukion opetussuunnitelman perusteet pähkinäkuoressa**
 - https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/fin-lops-esite-rgb-sivu-kerrallaan_2.pdf
- **ePerusteet**
 - <https://eperusteet.opintopolku.fi/beta/#/fi/kooste/lukiokoulutus>
- **LOPS-tuunaamoiden sivusto**, josta löytyvät ilmoittautumislinkit tuleviin tuunamoihin ja pidettyjen tuunaamoiden materiaalit, mm. **14.12.2020 terveystiedon LOPS-tuunaamon esitysmateriaali**
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lops-tuunaamot>
- **Tukea LOPS-työhön, mm. laaja-alainen osaaminen ja LUKE-julkaisut I-II**
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukiokoulutus/lops-2021-tukea-lukion-opetussuunnitelman-perusteiden>
- **Terveystiedon LOPS-tukimateriaali**
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/terveystiedon-lops-2019-tukimateriaali>

LUKE – Lukioden kehittämisverkosto

LUKE-webinaari 3.5.2021

- Opetushallitus ja LUKE-verkosto järjestävät yhteistyössä webinaarin 3.5.2021 klo 9.00-16.00. Webinaari on osallistujalle maksuton ja avoin kaikille lukiokoulutuksen parissa työskenteleville ja siitä kiinnostuneille.
- **Osallistuminen edellyttää ilmoittautumista [verkkolomakkeella](#) viimeistään 28.4.2021 klo 23.00.**
- Ilmoittautuneille lähetetään 29.4. sähköpostilla linkki webinaariin. Webinaarin osallistujamäärä on rajattu noin 300 osallistujaan ja paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Webinaarin esityksiä ei tallenneta.

Lukion opetussuunnitelman toimeenpanon tukiprosessi

LOPS2019 + tuunaaminen = LOPS-tuunaamo

- Lukion valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet 2019
 - Paikalliset / koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman perusteet = kuntakohtaiset tarkennukset valtakunnallisiin perusteisiin
 - Lukiokohtaiset opetussuunnitelman perusteet eli lukiokohtaisia tarkennukset valtakunnallisiin ja kuntakohtaisiin perusteisiin
 - LOPS-työkalu ePerusteissa
- Kielitoimiston sanakirjan mukaan **tuunata** = muokata tai parannella jotain yksilöllisemmäksi

LOPS2019

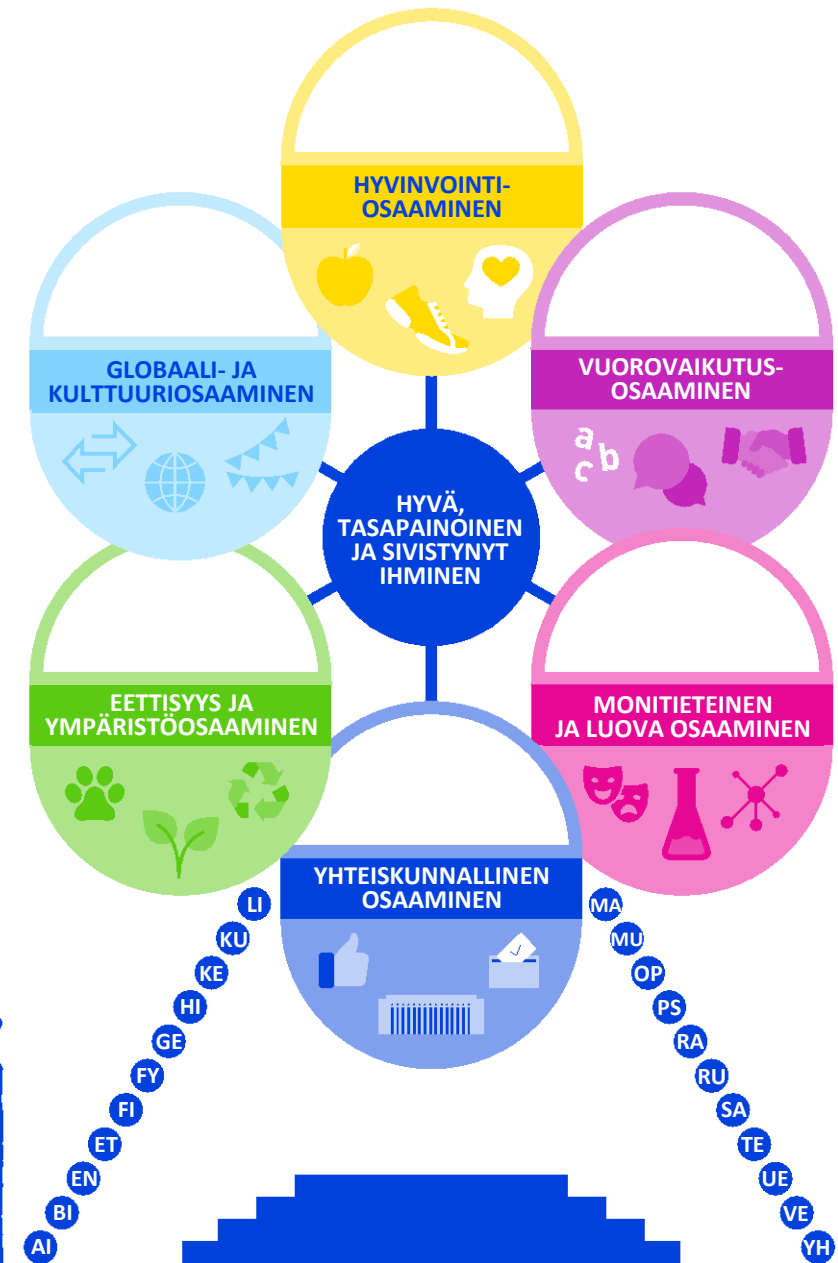
Opetushallituksella ei ole toimivaltaa määrätä yksittäisten opetus- tai arviointimenetelmien käyttöä. Työskentelyn, oppimisen ja osaamisen näyttöjen suoritustavoista päätetään paikallisen toimivallan mukaisesti kouluissa, ja opettajilla on pedagoginen toimivalta valita työtavat ja arviointimenetelmät.

Mistä apua ja tukea opettajan työhön?

- Kollegat / verkostot
- Terveystiedon tukimateriaali: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/terveystiedon-lops-2019-tukimateriaali>
- Terveystiedon opettajien omat koulutukset?
- ePerusteet, jossa voi katsoa myös muiden lukioiden paikallisia opetussuunnitelman perusteita
- LOPS-tuunaamot 2020 – 2021, myös jatkossa toimeenpanon tukea

Mikä muuttuu?

- Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet
- Valtakunnalliset opinnot on jäsennetty **moduuleiksi**, jotka toimivat raaka-aineina **paikallisesti luotaville opintojaksoille**
 - Opintopisteinä määriteltävät opintojaksot voivat olla **eri laajuisia** ja **eri oppiaineiden yhteisiä**
 - Lukiossa opiskellaan vähintään 150 opintopistettä nykyisen 75 kurssin sijaan
- Opiskelijoille tarjotaan entistä **kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä erityisopetusta** sitä tarvitseville
- Yhteydet ympäröivään maailmaan painottuvat aiempaa enemmän
 - **korkeakouluyhteistyö,**
 - **kansainvälisyys,**
 - **työelämä- ja yrittäjyysosaaminen**

LOPS2019

- Lukion oppimäärä on nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä
 - Pakolliset opinnot
 - 94 tai 102 opintopistettä
 - näihin on laadittu valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet
 - Oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä [valtakunnallisia valinnaisia opintoja](#)
 - näihin on laadittu valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet
 - Oppimäärään voi lisäksi sisältyä [lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja](#) koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla
- Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi opetussuunnitelman perusteisiin on muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet

LOPS2019

- Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on järjestelty valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin 1-3 opintopisteen **moduuleiksi**, joista **paikallisesti** rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä **opintojaksoja**
- Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa opinnot on kuvattu oppiaineissa moduuleittain, esimerkiksi TE1 Terveys voimavarana 2 op -> moduuleista rakennetaan paikallisesti joko oppiaineen omia tai yhteisiä opintojaksoja
- Opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia
- **Opinnot arvioidaan opintojaksoittain**
- **Mikäli opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain**
- Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään **vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot**

Opintojaksot – yhteistä suuntaa ja synergiaa

- Opintojaksot mahdollistavat entistä mielekkäämpien ja monipuolisempien opintokokonaisuuksien muodostamisen: **oppiaineen sisällä** tai **oppiaineiden välillä**
- Voidaan opiskella ilmiöitä ja aihealueita **kokonaisvaltaisemmin**
- Voidaan lisätä **oppiaineiden välistä synergiaa**
- Voidaan **välttää päällekkäisyyttä** eli samojen tai samantyyppisten asioiden opiskelemista ja arvioimista useampaan kertaan
- Mahdollisuus rakentaa opintojaksoja **oppiaineiden tavoitteiden ja sisältöjen** pohjalle tai **laaja-alaisen osaamisen** kautta
- Antaa uuden **mielekkään mahdollisuuden opettajien yhteistyölle**

Esimerkki erään
lukion 1. vuoden
opiskelijoiden
moduuleista ja
opintojaksoista,
jotka sisältävät
pakollisia
opintoja

Oppiaineet	Moduulit	Opinto	Opintojaksot
<i>Kaikille suositeltavat (pitkä matematiikka)</i>			
Opinto-ohjaus	OP1	2	Opiskeluhyvinvointi
Psykologia	PS1	2	
Terveystieto	TE1	2	
Maantiede	GE1	2	Ympäristö ja ilmastonmuutos
Historia	HI1	2	
Kuvataide	KU1	2	
Fysiikka	FY1	1	Luonnontieteellisen tutkimuksen perusteet
Biologia	BI1	2	
Kemia	KE1	1	
Matematiikka	MAA2	3	Funktiot ja yhtälöt 1 sekä digitaidot
Digitaidot luonnontieteissä	DL1	1	
A-englanti	ENA1	1	Oma kieli-identiteetti
B-ruotsi	RUB11	1	
Filosofia	FI1	2	Kriittinen kansalainen
Yhteiskuntaoppi	YH1	2	
A-englanti	ENA2	3	Englanti
A-englanti	ENA3	2	
B-ruotsi	RUB12	3	Ruotsi
B-ruotsi	RUB13	2	
Fysiikka	FY2	1	FYKE
Kemia	KE2	1	
Liikunta	LI1	2	Oppiva liikkua
Matematiikka	MAY1	2	Matematiikka
Matematiikka	MAA3	2	
Matematiikka	MAA4	3	
Musiikki	MU1	2	Intro – kaikki soimaan
Äidinkieli	ÄI1	2	Äidinkieli
Äidinkieli	ÄI2	1	
Äidinkieli	ÄI3	1	
Äidinkieli	ÄI4	1	

Laaja-alainen osaaminen ja arviointi

Valtakunnalliset opinnot on jäsennetty **moduuleiksi**, jotka toimivat raaka-aineina **paikallisesti luotaville opintojaksoille**

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten

- laaja-alaisen osaamisen **kokonaiskoordinaatio** toteutetaan
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan **eri opintojaksoissa**

LOPS2019 5.2.1 (s. 47) Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät:

"Opiskelija **saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista.**"

"Opintojaksoihin sisältyvistä **pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat** lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä."

"**Muista valinnaisista opinnoista** voidaan antaa arvosanaksi **paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.**"

LOPS2019 5.2.6 Laaja-alaisen osaamisen arviointi:

"Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu **kaikissa oppiaineissa**, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on **otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa.**

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia."

LOPS 2019 luku 5.7 Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

- Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella **keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa** päätettävät asiat ovat seuraavat:
 - **opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi**
 - oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet
 - arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet
 - arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen
 - kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt
 - hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä
 - opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti
 - opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely
 - todistusten ulkoasu

Lukion todistukset

- Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).
- Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.
- Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

LOPS2019

TERVEYSTIETO

Terveystieto_perustelumuistio1 16.5.2019

- 1. Rakennetaan jatkumo** perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista, jolloin voidaan siirtyä perusasioista eteenpäin, vältetään turhaa toistoa ja pystytään nostamaan tavoitetasoa.
- 2. Asetetaan tavoitteet terveysosaamisen osa-alueet huomioiden.** Tämä on looginen jatkumo perusopetuksen opetussuunnitelmasta, ja auttaa merkittävästi opettajaa laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden siirtämisessä oppitunneille.
- 3. Yksittäisten moduulien sisällä tavoitteet ja sisällöt tulee muokata järkeviksi kokonaisuuksiksi** (ilmiöt, teemat), jotta tutkiva oppiminen mahdollistuu. Tällä osaltaan **edistetään oppimiskulttuurin muutosta syvempää ymmärrystä ja kokonaisuuksien hallintaa painottavaan suuntaan lukioissa.** Sisältöalueiden mahdollinen siirtäminen moduulien välillä tulee tehdä harkiten tästä syystä. Samojen aihepiirien eri moduuleille ripottelun (spiraali-ajattelu) sijasta **opiskelijoita tulee ohjata käsittelemään tietty laajempi aihepiiri saman moduulin sisällä syvällisesti.** Lisäksi selkeytetään moduulien (TE1-TE3) välistä jatkumoa (yksilön voimavarat – ympäristö – yhteiskunta).
- 4. Selkiytetään tavoitteita.** Pyritään muotoilemaan tavoitteista yksiselitteisiä, siinä määrin kuin se on mahdollista kirjoitusohjeet huomioiden. Jos mahdollista, käytetään tavoitteissa ympäröivien verbien (pohtii, tarkastelee...) sijasta tarkempia ilmaisuja (analysoi, arvioi...) ja painotetaan korkeampia ajattelun taitoja. Tämä painotus on myös kokelaan kypsyttävä mittavassa terveystiedon reaalikokeessa. **Täsmällisesti muotoillut ja määrällisesti maltilliset tavoitteet auttavat myös arviontikriteerien määrittelyssä, ja nämä luovat edellytykset oppimisprosessien ja -tulosten yhdenmukaiselle ja oikeudenmukaiselle arvioinnille** (ks. Atjonen ym. 2019, 241).

Terveystieto_perustelumuistio2 16.5.2019

- 5. Vähennetään sisältöjen määrää.** Ajattelun kehittäminen vaatii aikaa, ja sitä voidaan tuoda oppiaineen omien sisältöjen määrää vähentämällä ja/tai eri oppiaineiden päällekkäisiä sisältöjä vähentämällä. Sisältöjen tulee jakautua määrällisesti tasaisesti eri moduulien kesken. **Sirpaleisen sisältötiedon omaksumisen sijasta opiskelijoita tulee ohjata keskeisten asioiden syvälliseen ymmärtämiseen ja kokonaisuuksien hallintaan sekä korostaa vaikutusmekanismien, yhteyksien ja syy-suhteiden monipuolista hahmottamista.**
- 6. Pidetään kiinni riittävästä vaatimustasosta.** Muita oppiaineita **alhaisempi moduulien määrä rajoittaa terveystiedossa käsiteltävien aihepiirien määrää, laajuutta ja syvyyttä.** Oppiaineen luonteen kirkastamisen kannalta lienee **järkevää pitää kiinni ainakin nykyisestä vaatimustasosta.**
- 7.** Otetaan huomioon **oppiaineen eetos: keskiössä terveys ja voimavaralähtöisyys,** mukaan maltillisesti riskitekijöitä, ongelmia ja sairauksia.
- 8.** Huomioidaan nuoren **opiskelijan tarpeita ja senhetkistä elämismaailmaa.** Esimerkiksi *Terveys voimavarana* (TE1) -moduulissa käsitellään kehoon ja mieleen liittyviä voimavaroja, mikä osaltaan tukee opiskelijan kyvykkyyttä käsitellä koko lukio-opiskelun aiheuttamaa kuormitusta.
- 9.** Opetussuunnitelman perusteiden oppiainekohtaista **uudistamista** tulee tehdä rohkeasti **siltä osin, kun se on tarpeellista ja etenkin pedagogisesti perusteltua.** Uudistamista uudistamisen vuoksi tulee välttää.

Mikä muuttuu ja miksi?

Muutoksia	Miksi?
Tavoitteet rakennettu systemaattisesti terveysosaamisen (health literacy) osa-alueita hyödyntäen	• Monipuolinen kompetenssi auttaa pärjäämään nyt ja tulevaisuudessa • Tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä • Sama viitekehys myös POPS2014
Jatkumo perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista	• Eteneminen perusasioista syvemmälle, vaatimustason nostaminen
Loogisen jatkumon rakentaminen moduuleista (yksilö-ympäristö-yhteiskunta), tasainen kuormitus per moduuli	• Kokonaisuuksien hahmottaminen (vaikutusmekanismit, yhteydet, syysuhteet) • Aikaa oppimiselle ja ajattelulle, tuki opetuksen suunnittelulle
Tavoitteiden muotoilu ja määrän vähentäminen	• Selkeämmät ja määrällisesti maltilliset tavoitteet auttavat arviointikriteerien tekemisessä → luo edellytykset oppimisprosessien ja -tulosten yhdenmukaisemmalle ja oikeudenmukaisemmalle arvioinnille
Sisältöjen muokkaaminen järkeviksi ja määrällisesti maltillisemmiksi kokonaisuuksiksi (teema, ilmiö...), lisäksi tarkempaa avaamista/rajaamista	• Edistetään oppimiskulttuurin muutosta syvempää ymmärrystä ja kokonaisuuksien hallintaa painottavaan suuntaan lukioissa
Oppiaineen yhteys laaja-alaiseen osaamiseen avattu tarkemmin	• Tuki opetuksen suunnittelulle (oppiaineissa ja niiden välillä) • Yleissivistynyt lukiolainen

Terveystiedon opetuksen yleiset tavoitteet – Millaista osaamista nuori tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa?

Taustalla analyysi elinympäristössä ja yhteiskunnassa tapahtuvista kansallisista/kansainvälisistä muutoksista, mm.

- elintapasairauksien yleisyys
- demografiset muutokset
- tiedon lisääntyminen ja sen hallinnan hankaloituminen
- työelämän muutos (erityisesti tietotyön psyykkinen kuormitus)
- moniarvoistuva ja ristiriitoja sisältävä maailma
- ihmisen ympäristölle aiheuttama kuormitus
- ja vaikutukset ympäristön terveellisyydelle
- yksilön vastuu terveyskysymyksissä (yhteiskunnassa harjoitettu terveystieteiden politiikka)

Nivoo yhteen TE1, TE2 ja TE3 tavoitteet

Tiedot

Taidot, kriittinen ajattelu

Itsetuntemus

Eettinen vastuullisuus

Työskentely (itsetuntemus, kriittinen ajattelu)

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja ja asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen sekä pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

- Oppimisen tukeminen (formatiivinen arviointi), osaamisen arviointi (summatiivinen), työskentelyn arviointi
- Opettajan arviointi, itse- ja vertaisarviointi
- Kriteeriperustaista, monipuolista, tarkoituksenmukaista, palaute

- Asiatiedot ja käsitteet (tiedot)
- Tiedonhankinta (taidot)
- Tiedonkäsittely (kriittinen ajattelu)
- Eettisten kysymysten tarkastelu (eettinen vastuullisuus)
- Näkemysten ja tottumusten analysointi/arviointi/perustelu, oppimisen tavoitteet (itsetuntemus)

Arvioinnista

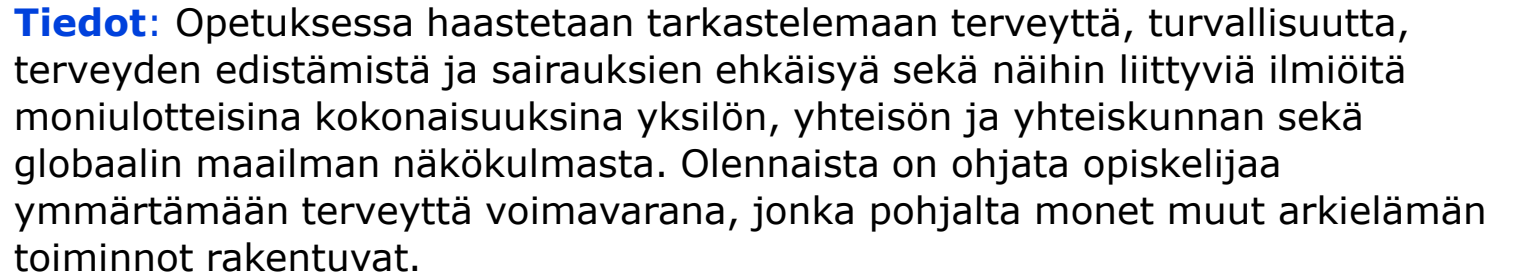
Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

- Ydintehtävä:
terveysosaamisen
kehittäminen
- Käsitteiden
avaamista:
terveysosaaminen,
terveys
- Arvopohja

Ingressi

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisuuden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Itsetuntemus: Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen.

Eettinen vastuullisuus: Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväns tulevaisuuden rakentamiseen.

TE1 Terveys voimavarana - tavoitteet

Moduulissa luodaan **kokonaiskuvaa** ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä **tekijöistä, niiden yhteyksistä ja vaikutusmekanismeista**.
Lisäksi **syvennetään ja laajennetaan** perusopetuksen aikana hankittua ymmärrystä **elintapojen** merkityksestä terveydelle ja arvioidaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, perheessä ja lähiyhteisöissä.

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy **kuvailemaan** ja **jäsentelemään** keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä **analysoimaan** niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa **selittää** erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja **arvioida** niiden merkitystä terveydelle sekä **soveltaa** keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- **tunnistaa** omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy **arvioimaan** elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan **perusteltuja** ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

TE1 Terveys voimavarana – keskeiset sisällöt

Muutoksia

- Huomioidaan opiskelijoiden tarpeita ja senhetkistä elämissä maailmaa (kuormitus), tarkoituksena luoda teoreettisen osaamisen lisäksi käytännön hyötyä lukio-opiskeluun (mm. voimavarat, kuormituksen hallinta, opiskeluhuvinvointi)
- Mallit ja teoriat rajattu
- Terveyskulttuurin ilmiöitä rajattu
- Mielen hyvinvointi rajattu

Terveiden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli
- terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät; stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä; keinoja kuormituksen hallintaan
- opiskeluhuvinvointi

TE2 Terveys ja ympäristö - tavoitteet

Moduulissa kehitetään valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää **tietoa ja viestintää** sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. Keskeistä on mediaympäristön ohella tarkastella myös muiden **elinympäristöjen** terveysvaikutuksia sekä arvioida omien valintojen merkitystä ympäristön terveellisyydelle. Lisäksi moduulissa syvennyttään **riippuvuuksiin** ja niiden vaikutuksiin.

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

TE2 Terveys ja ympäristö – keskeiset sisällöt

Muutoksia

- Terveysten tarkastelu eri ympäristöjen kautta: mediaympäristö, fyysinen ympäristö (rakennettu ja luonnonympäristö), psykososiaalinen ympäristö
- Terveysten liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta käsitellään monipuolisempaan kokonaisuutena (tieteellinen tieto, arkitieto, ajattelun vinoumia, terveystviestintä)
- Huomioidaan aiempaa tarkemmin kestävä kehitys ja sen yhteys/vaikutus terveysten

Terveysten liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveystviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveystviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveysten
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

TE3 Terveys ja yhteiskunta - tavoitteet

Moduulissa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn **historiallisia kehityslinjoja** sekä **tulevaisuuden** haasteita yhteiskunnassa. Tehtävänä on avata keskeisiin **tarttumattomiin ja tartuntatauteihin** liittyviä tekijöitä sekä tarkastella sosiaali- ja terveystalouden, **itsehoidon ja omahoidon** merkitystä terveydelle. Olennaista on myös perehtyä terveyteen ja sairauksiin liittyviin **eettisiin** kysymyksiin sekä globaaleihin terveyshaasteisiin.

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveystalouteihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveystalouden, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

TE3 Terveys ja yhteiskunta – keskeiset sisällöt

Muutoksia

- Tulevaisuus-näkökulma (tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia) aiempaa selkeämmin esillä
- Epidemiologinen siirtymä, tarttumattomat (krooniset) ja tarttumattomat taudit
- Etiikan täsmentäminen / rajaaminen

Terveysten edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveyskasityksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä, kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos ja hyvää kevään jatkoa

Sari Heiskanen
Hanna Pohjonen
Anssi Nevalainen